

PROJEKT

DYNAMICKÁ ROVNOVÁHA

skripta metodických postupů

dynamická
rovnováha

**09: Aktivní přístup o obhajobě svých práv
a k získávání informací o svých právech**

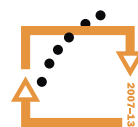
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- 01 Odpovědný přístup k životnímu prostředí a udržitelnému rozvoji;
- 02 Odpovědný přístup k financím;
- 03 Odpovědné spotřebitelské chování;
- 04 Vztah k médiím a informačním technologiím;
- 05 Zdravý životní styl;
- 06 Aktivní občanství a participace občanů na veřejném dění;
- 07 Dobrovolnictví;
- 08 Prevence kriminality, šikany, psychického násilí;
- 09 Aktivní přístup k obhajobě svých práv a k získávání informací o svých právech;**
- 10 Aktivní občanství ve vztahu k regionu a lokálnímu společenství.

09: Aktivní přístup k obhajobě svých práv a k získávání informací o svých právech

1. Právo ve společnosti

- 1.1 Právo, morálka a spravedlnost
- 1.2 Právní stát
- 1.3 Prameny práva
- 1.4 Typy práva

2. Občan a právo

- 2.1 Právní subjektivita
- 2.2 Právní úkon a předmět právních vztahů
- 2.3 Právo vlastnit majetek
- 2.4 Občan spotřebitel a nákupy přes internet

3. Občan podnikatel

- 3.1 Smlouva
- 3.2 Občan podnikatel
- 3.3 Občan zaměstnanec
- 3.4 Občan a obchodní společnosti

4. Občan a trestní právo

- 4.1 Působnost trestního zákona
- 4.2 Trestní odpovědnost
- 4.3 Tresty a jejich ukládání
- 4.4 Trestní řízení

5. Občan před soudem

- 5.1 Doručování aneb je nepřebírání pošty skutečně řešením
- 5.2 Nalézací řízení aneb co a jak mohu žalovat
- 5.3 Vykonávací řízení
- 5.4 Rozhodčí řízení

6. Občan před úřadem

- 6.1 Obecné zásady správního řízení
- 6.2 Občan a přestupky
- 6.3 Občan a daně
- 6.4 Občan a stavební řízení

09: Aktivní přístup k obhajobě svých práv a k získávání informací o svých právech

zpracoval JUDr. Martin Vojtíšek

1. Právo ve společnosti

1.1 Právo, morálka a spravedlnost

Pojem **PRÁVO** je jakýsi multidimenzionální fenomén, kdy je takřka nemožné tento pojem definovat jedinou větou. Definice pojmu právo tak závisí na tom, z jakého úhlu pohledu se na něj díváme. Konkrétně tedy:

- z pohledu normativního chápeme právo jako systém pravidel regulujících chování lidí;
- z pohledu sociálního chápeme právo jako systém společenských vztahů determinujících obsah těchto pravidel a zároveň výsledek normativní regulace;
- z pohledu mocenského chápeme právo jako prostředek realizace a vynucení státní moci;
- z pohledu informačního chápeme právo jako nositele informací pro adresáty norem.

PRÁVO tak lze chápat jako normativní soustavu, která je tvořena **souborem platných právních norem**, tj. pravidel chování (příkazů, zákazů nebo dovolení), kterými se řídí lidské spoluzítí a **které jsou uznávané nebo přímo stanovené státem**. V případě nedodržování práva ho stát mocensky vynucuje. Ve svém souhrnu všechny platné právní normy tvoří právní řád daného státu. Původně bylo právo pouze systémem morálních hodnot a zvyků, které se následně začaly kodifikovat a tímto se oddělily od morálky.

MORÁLKA (z lat. moralitas, správné chování, od mos, moris, mrav) znamená celkovou představu správného jednání ve společnosti. Od pravidel zdvořilosti se liší tím, že se týká věcí závažných a podstatných, na druhé straně od práva se liší tím, že se nedá soudně vymáhat a za její porušení nejsou sankce (tresty).

„Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim.“ (Bible, Tob 4, 15)

„Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jedněte vy s nimi.“ (Bible, Lk 6, 31).

PRÁVO × MORÁLKA – morálka a právo představují dva odlišné typy normativity, přičemž základním rozlišujícím znakem je **sankce za porušení normy**. V případě normy morální jde jen o neformální tlak okolí, u normy právní už ale o přímé státní donucení. Rozdíl lze spatřovat také v tom, že právo je možné pružně měnit, zatímco morálka je vytvářena postupně a dlouhodobě.

„Právo je minimem morálky.“ (Georg Jellinek)

SPRAVEDLNOST je jeden ze základních pojmů pro dobré uspořádání lidských vztahů, regulativní idea pro uspořádání společnosti a zejména pro právo. Podle Aristotela je to nejdůležitější z ctností, protože se vztahuje ke druhému a „nazývá se také dobro pro druhé“. Objektivně charakterizovat pojem spravedlnost je však zcela nereálné, neboť samotný pojem spravedlnost chápe každý člověk jinak. Základní principy spravedlnosti tak lze specifikovat takto:

- rovné zacházení se všemi – spravedlnost jako rovnost před zákonem,
- přiměřené tresty i odměny – retributivní spravedlnost,
- spravedlivé rozdělování požitků i břemen – distributivní spravedlnost
- rozhodovat stejné případy stejně a nestejně odlišně – procesní spravedlnost.

Praktický příklad (č. 1.1):

Je možné v českém právním systému najít nějaké instituty podobné morálce, jež by byly vynutitelné?

1.2 Právní stát

PRÁVNÍ STÁT znamená takový stát, v němž je **výkon státní moci omezen zákonem**. Orgány veřejné moci smějí činit jen to, co jim zákon výslovně dovoluje, zatímco občan smí činit vše, co zákon výslovně nezakazuje. Základními znaky právního státu bývají:

- zákonnost – každý, včetně státu, je povinen zachovávat právo a jednat podle práva;
- právní jistota – každý má jistotu, že práva jednou nabytá mu nebudou se zpětnou účinností zákona odňata, že právo nebude působit zpětně a že mu bude státem poskytnuta ochrana proti porušení jeho práv apod.
- přiměřenost práva – k cíli, jehož má být právem dosaženo, nesmí být používáno nepřiměřených prostředků a zejména porušována základní lidská práva a svobody.

Typy států podle způsobu vlády:

- a) **autokracie** – je v politickém významu slova forma vlády, ve které je držitelem veškeré moci buď jednotlivec (monokracie) nebo úzká a sociálně uzavřená skupina lidí (aristokracie, oligarchie). Oporou moci v takovém politickém uspořádání většinou bývají ozbrojené síly a byrokratická státní správa. Mezi konkrétní typy autokratických systémů patří např.:

Absolutismus – je historiografický termín označující formu vlády tradičně charakterizovanou ústředním postavením panovníka, hospodářským a politickým centralismem, důležitostí armády a správního aparátu, existencí dvora a státní církve. Časově je pojem absolutismus používán pro období od poloviny 17. století (někdy konce 16. století) do Francouzské revoluce. V současnosti je absolutismus v historiografii chápán spíše jako tendence směřující k výše charakterizovanému stavu, která však nikdy nebyla uplatněna v úplnosti.

Despocie – či despotismus je neomezená vláda nad bezprávnými poddanými. Podle Montesquieua rozdíl mezi absolutní monarchií a despotismem je, že v případě monarchie panovník vládne s absolutní mocí založenou na zákonech, kdežto despota vládne jen podle své vůle a rozmaru.

Diktatura – je autoritativní (nedemokratická) forma vlády. Politická moc je neomezeně držena diktátorem nebo politickou skupinou. Diktatura se od absolutní monarchie odlišuje zejména tím, že pozice diktátora není formálně dědičná, přesto v některých diktaturách (například Severní Korea, Sýrie) přebírají moc potomci. Za posledního diktátora v Evropě bývá označován současný běloruský prezident Alexandr Lukašenko, mimo Evropu je pak známý např. bývalý kubánský vůdce Fidel Castro.

- b) **demokracie** – je forma vlády, případně státu, ve které je zdrojem moci lid. Základními demokratickými principy jsou:

- Držitelem (zdrojem) politické moci je lid.
- Periodické volby.
- Povinnost odevzdat moc nejpozději po uplynutí volebního období.
- Nezměnitelnost maximální délky období.
- Ochrana politických menšin i jednotlivců.

Mezi základní typy demokracie patří:

přímá demokracie – je demokratická forma vlády, ve které lid vykonává státní moc přímo.

zastupitelská demokracie – je forma vlády založená na principu volby zastupitelů lidu v přímých volbách.

Typy států podle hlavy státu:

- a) **monarchie** – je forma vlády, ve které je politická moc absolutně nebo nominálně v držení panovníka (monarchy). Panovník či panovnice je hlavou státu a vládne obvykle doživotně, přičemž může abdikovat. Pravomoci panovníka se mohou lišit podle typu monarchie. V absolutní monarchii přísluší panovníkovi veškerá politická moc, zatímco v konstituční monarchii je moc panovníka omezena ústavou. V parlamentní monarchii je role panovníka omezena parlamentem.
- b) **republika** – je stát, v němž je hlava státu (obvykle prezident) volena, a to buď přímo (Slovensko), nebo nepřímo parlamentem na určité volební období (Česká republika). Od druhé světové války počet republik převyšuje počet monarchií. Republiky lze podle způsobu vlády (dělby moci) rozlišit na prezidentskou republiku (USA), poloprezidentskou republiku (Francie) a parlamentní republiku (ČR).

Praktický příklad (č. 1.2):

Znáte nějaké případy, kdy v ČR vykonává státní moc lid přímo?

1.3 Prameny práva

Mezi základní prameny práva lze zařadit právní normy, soudní precedenty a právní obyčeje. Závaznost a důležitost uvedených pramenů práva je odvislá od právního systému toho kterého státu. Např. Česká republika patří do **kontinentální právní kultury**, kdy základním pramenem práva je zákon. Na druhou stranu Velká Británie patří do tzv. **angloamerické právní kultury**, kdy pro tuto je základním pramenem práva soudní precedent.

PRÁVNÍ NORMA je obecně závazné pravidlo lidského chování, stanovené nebo uznané státem a jejichž porušení stát sankcionuje. Právní norma má následující specifické znaky:

- **závaznost** – norma je obecně závazné pravidlo lidského chování, neboť stanoví oprávnění a povinnosti. Oprávnění vymezujeme jako možnost určitého chování, povinnost jako nutnost určitého chování pod hrozbou sankce.

- **sepětí právní normy se státem** – normy, které neuznal stát, nejsou právními normami a tyto tedy nejsou vynutitelné.
- **formální určitost** – je vyjádřena v prameni práva, které stát oficiálně uznává.
- **obecnost** – právní norma upravuje chování druhově určených subjektů (adresátů) a rovněž jejich oprávnění a povinnosti i sankce jsou stanoveny obecně – některé normy se týkají každého, častěji jsou však adresáti blíže specifikováni (např. občané, vojáci, studenti). Norma může upravovat chování i jediného subjektu (např. prezident republiky).
- **vynutitelnost** – pokud právní norma ukládá určité povinnosti a stanoví i hrozbu sankcí v případě jejich nedodržení, lze zpravidla vynutit splnění jak primární povinnosti, tak i sekundární povinnosti sankční povahy. Vynucování normy je zabezpečeno orgány státní (veřejné) moci.

Podle právní síly dělíme normy na ústavní, zákonné a podzákonné.

Ústavní normy – základní ústavní normou České republiky je **ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY**, jež byla přijata jako ústavní zákon Českou národní radou 16. prosince 1992 a publikován v české Sbírce zákonů pod č. 1/1993 Sb. Česká ústava je tvořena preambulí a následujícími osmi hlavami:

Hlava I. – Základní ustanovení

Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.

Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná.

Nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství.

Hlavním městem České republiky je Praha.

Hlava II. – Moc zákonodárná

Nositel moci zákonodárné je Parlament ČR, jež se skládá ze dvou komor. Dolní komorou parlamentu je **Poslanecká sněmovna** (200 poslanců na volební období čtyř let) a horní komorou parlamentu je **Senát** (81 senátorů na volební období 6 let; co dva roky se obměňuje třetina senátorů).

Hlava III. – Moc výkonná

Výkonnou moc zastupuje **prezident** a **vláda**. Prezident je volen na období pěti let, kdy prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu (minimálně 40 let) a nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou. Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů. Ministerstva – obrany, financí, dopravy, vnitra, zdravotnictví, spravedlnosti atd.

Hlava IV. – Moc soudní

Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy. Soustavu soudů tvoří Ústavní soud, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy. Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat.

Hlava V. – Nejvyšší kontrolní úřad

NKÚ vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.

Hlava VI. – Česká národní banka

ČNB je ústřední bankou státu a mezi její hlavní činnosti patří péče o cenovou stabilitu.

Hlava VII. – Územní samospráva

Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.

Hlava VIII. – Přechodná a závěrečná ustanovení.

Druhou základní ústavní normou České republiky je **LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD**, resp. zákon č. 2/1993 Sb., kdy tato je tvořena následujícími 6 hlavami.

Hlava I. – Obecná ustanovení

Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, neprohlášené a nezrušitelné.

Stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání.

Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.

Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.

Hlava II. - Lidská práva a základní svobody

Lidský život je hoden ochrany již před narozením.

Nikdo nesmí být zbaven života. Trest smrti se nepřipouští.

Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

Nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku.

Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.

Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.

Právo pokojně se shromažďovat je zaručeno.

Hlava III. – Práva národnostních a etnických menšin

Příslušnost ke kterékoli národnostní nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu.

Hlava IV. – Hospodářská, sociální a kulturní práva

Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

Občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele.

Děti narozené v manželství i mimo ně mají stejná práva.

Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.

Hlava V. – Právo na soudní a jinou právní ochranu

Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

Každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.

Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.

Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.

Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena.

Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce.

Obviněný má právo odepřít výpověď; tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven.

Hlava VI. – Ustanovení společná

ZÁKONNÉ NORMY – tímto pojmem rozumíme právní normy (tedy zákony) zveřejněné ve **Sbírce zákonů České republiky**. Označení zákonů je následující: zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník; zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník nebo zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon.

PODZÁKONNÉ NORMY – do této množiny se řadí zejména nařízení vlády nebo vyhlášky ministerstev.

Norma nižší právní síly musí být vždy v souladu s normou vyšší právní síly. Tj. nařízení vlády musí být vždy v souladu se zákonem a zákon musí být vždy v souladu s ústavou.

SOUDNÍ PRECEDENT je druh judikátu, tj. soudního rozhodnutí, které je prvním řešením daného případu, dosud právem neupraveného, závazným pro obdobné případy v budoucnosti. Soudní precedenty jsou základním pramenem práva v anglosaských právních systémech.

PRÁVNÍ OBYČEJE jsou nejstarším pramenem práva, kdy však v současnosti mají jen omezený význam. Pravidla obyčejového práva vznikají spontánně na základě dlouhodobé tradice a obecné akceptace veřejností a státem, netvoří se cílevědomě. Jedná se o nepsané právo. Obyčejové právo je typické např. pro islámský typ právní kultury.

Praktický příklad (č. 1.3):

Víte pro jaké důvody je možno odvolat prezidenta České republiky?

1.4 Typy práva

Právo vnitrostátní a právo mezinárodní

Mezinárodní právo upravuje vztahy mezi suverénními státy a jimi vytvářenými mezinárodními organizacemi zatímco vnitrostátní právo upravuje vnitřní zřízení konkrétních států.

Právo veřejné a právo soukromé

Soukromým právem se v dnešní době rozumí právní odvětví, v němž si jsou subjekty rovny (např. občanské právo a obchodní právo) zatímco v rámci veřejného práva si subjekty rovny nejsou (např. trestní právo, správní právo). Ona nerovnost spočívá v tom, že některým ze subjektů je stát, resp. státní organizace.

Právo hmotné a právo procesní

Hmotným právem se myslí soubor právních norem (obsažených např. v zákoně nebo vyhlášce), které ve spojení s právní skutečností zakládají subjektu subjektivní právo (např. právo na minimální mzdu, právo pronajímatele na nájemné v určité výši). Pokud je dané subjektivní právo založené hmotným právem porušeno, slouží oprávněnému subjektu právo procesní, aby své subjektivní právo cestou práva (tzn. u soudu, později ve formě exekuce) vynutil, tedy zajistil jeho procesní ochranu. Příkladem hmotněprávního kodexu je občanský zákoník, příkladem hmotného práva subjektivního právo nebýt rušen při výkonu vlastnického práva. Procesní práva jsou upravena např. v občanském soudním řádu, příkladem procesního práva subjektivního je právo žalobce navrhnout důkazy pro svá tvrzení.

Proces vzniku právní normy je nazýván jako **ZÁKONODÁRNÝ PROCES**.

Zákonodárný proces v Česku je proces přípravy, tvorby, projednávání a schvalování zákonů ze strany vlády, Parlamentu a prezidenta, který u přijatých zákonů končí jejich vyhlášením ve Sbírce zákonů.

Zákonodárnou iniciativou (rozuměj právo předkládat návrhy zákonů) v České republice disponuje poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda a zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku (hl. m. Prahy nebo kraje). Nejčastěji ale návrhy zákonů podává vláda, pokud jde o návrh zákona o státním rozpočtu nebo o státním závěrečném účtu, může tak dokonce učinit jen ona.

Ať už je návrh zákona podán vládou nebo kýmkoliv jiným, jeho projednávání je vždy stejné, resp. zákony vždy projednává a schvaluje poslanecká sněmovna. Senát, jakož i prezident mohou do zákonodárného procesu zasáhnout.

Praktický příklad (č. 1.4):

Víte jak se postupuje v případě, že Senát návrh zákona neschválí, popř. když prezident republiky odmítne zákon podepsat?

2. Občan a právo

2.1 Právní subjektivita

PRÁVNICKÝMI OSOBAMI jsou:

- sdužení fyzických nebo právnických osob – např. společnost s ručením omezeným, akciová společnost, družstvo, advokátní komora, lékařská komora atd.
- úcelová sdužení majetku – např. nadace. Nadací se rozumí účelové sdužení majetku zřízené zakladatelem nebo zakladateli k dosahování obecně prospěšných cílů.
- jednotky územní samosprávy – tedy obce a kraje.
- jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon – např. vysoká škola atd.

FYZICKÝMI OSOBAMI pak jsou všichni ostatní, jež nejsou právnickými osobami. Typickým příkladem fyzické osoby tak je člověk. Mezi základní práva každé fyzické osoby patří:

- způsobilost k právům a povinnostem** (tzv. právní subjektivita) – způsobilost k právům a povinnostem má každý člověk od početí až do smrti. Tuto nelze nijak omezit. V době mezi početím a narozením hovoří právo o tzv. nascituru. Právní subjektivita nascitura je však podmíněna tím, že se plod narodí živý. V opačném případě nastoupí právní fikce, že fyzická osoba nikdy neexistovala. Toto má veliký význam např. v dědickém právu. Tedy i dítě ještě nenarozené může být dědicem, kdy však základní podmínkou je to, že se narodí živé. Pokud je fyzická osoba dlouhodobě nezvěstná a je pravděpodobné, že již nežije, případně pokud je jisté, že nežije, ale nelze to dokázat stanoveným způsobem, může ji soud prohlásit za mrtvou, čímž končí její způsobilost k právům a povinnostem.

- b) **způsobilost k právním úkonům** (tzv. svéprávnost) – tímto se rozumí plná způsobilost nabývat vlastními právními úkony práv a brát na sebe povinnosti. Způsobilost k právním úkonům se nabývá **zletilostí**, tzn. dovršením 18 let věku (před dosažením tohoto věku se zletilosti nabývá jen uzavřením manželství.) Způsobilost k právním úkonům však může být omezena, popř. člověk může být způsobilosti k právním úkonům zcela zbaven. Zbavit zcela nebo zčásti způsobilosti k právním úkonům může fyzickou osobu kvůli duševní poruše nebo nadměrnému požívání alkoholických nápojů nebo omamných látek pouze soud.

Praktický příklad (č. 2.1):

Jaké právní úkony můžeme činit ještě před tím, než se staneme zletilí?

Fyzické osoby jednají navenek buď přímo nebo v tzv. **ZASTOUPENÍ**. Rozlišujeme dva druhy zastoupení a to zákonné zastoupení a zastoupení na základě plné moci.

ZÁKONNÉ ZASTOUPENÍ se aplikuje v případech, kdy fyzické osoby nejsou způsobilé k právním úkonům.

Pokud nejsou fyzické osoby k právním úkonům způsobilé, jednají za ně jejich zákonní zástupci. Zákonnými zástupci nezletilých jsou zejména jejich rodiče, popř. opatrovníci.

O ZASTOUPENÍ NA ZÁKLADĚ PLNÉ MOCI jde tehdy, pokud se ať už fyzická nebo právnická osoba nechá při nějakém právním úkonu zastoupit třetí osobou. Za tím účelem udělí této třetí osobě tzv. plnou moc. Plná moc může být udělena i ústně. Je-li však třeba, aby právní úkon byl učiněn v písemné formě, musí být i plná moc udělena písemně.

2.2 Právní úkon a předmět právních vztahů

PRÁVNÍ ÚKON je projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují. Aby byl právní úkon platný, musí být splněny zejména následující náležitosti:

- právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně, jinak je neplatný;
- právní úkon, jehož předmětem je plnění nemožné, je neplatný;
- právní úkon není neplatný pro chyby v psaní a počtech, je-li jeho význam nepochybný;
- neplatný je právní úkon, pokud ten, kdo jej učinil, nemá způsobilost k právním úkonům;
- rovněž je neplatný právní úkon osoby jednající v duševní poruše, která ji činí k tomuto právnímu úkonu neschopnou;
- neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přiči dobrým mravům.
- nebyl-li právní úkon učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků, je neplatný.

„Výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.“

„Proti tomu, kdo právo ohrozí nebo poruší, lze se domáhat ochrany u orgánu, který je k tomu povolán. Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem soud.“

„Jestliže hrozí neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může ten, kdo je takto ohrožen, přiměřeným způsobem zásah sám odvrátit.“

Právní úkon může být učiněn ve formě **ústní**, **písemné** nebo **konkludentní**. Obecně lze konstatovat, že pokud zákon výslovně nepožaduje písemnou formu právního úkonu, pak postačuje forma ústní. Např. uzavření smlouvy o půjčce nemusí mít ze zákona písemnou formu a zcela tedy postačuje ústní dohoda ohledně půjčky. Na druhou stranu kupní smlouva, jejímž předmětem je nemovitost, musí mít ze zákona písemnou formu jinak je neplatná. Konkludentním úkonem se rozumí takový právní úkon, jehož následky nastanou i bez toho, aniž by jsme něco udělali (typicky mlčení znamená souhlas).

JEDNOSTRANNÝ právní úkon je takový úkon, který vyvolá následky již tím, že jej učiní ona jedna strana (např. splnění dluhu, výpověď smlouvy, odstoupení od smlouvy atd.).

DVOUSTRANNÝ právní úkon je takový úkon, jež vyvolá následky pouze za toho předpokladu, že jej učinily všechny strany k tomu povinné (např. uzavření smlouvy, uzavření dohody atd.).

PŘEDMĚTEM OBČANSKOPRÁVNÍCH VZTAHŮ jsou:

- a) věci;
- b) práva;
- c) jiné majetkové hodnoty;
- d) byty a nebytové prostory.

Praktický příklad (č. 2.2):

Víte, čím je ve smyslu zákona zvíře?

VĚCI se dělí na věci **movité** a věci **nemovité**. Nemovitostmi jsou pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem. Vše ostatní jsou věci movité. **Součástí** věci je vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být odděleno, aniž by se tím věc znehodnotila. **Příslušenstvím** věci jsou věci, které náležejí vlastníku věci hlavní a jsou jím určeny k tomu, aby byly s hlavní věcí trvale užívány.

Praktický příklad (č. 2.3):

Je rezervní kolo u vozidla jeho součástí nebo příslušenstvím?

PRÁVEM se myslí nárok vůči třetí osobě, aby tato něco splnila. Např. v případě poskytnutí půjčky třetí osobě je mým právem, aby mi tato třetí osoba půjčku vrátila. U finančních plnění se běžně mluví o tzv. pohledávce a závazku. Pokud někomu poskytnu půjčku, tak mám za touto osobou pohledávku a tato osoba má vůči mně závazek. Tuto svou pohledávku pak můžu prodat třetí osobě nebo se této pohledávky vzdát.

JINÝMI MAJETKOVÝMI HODNOTAMI se rozumí např. autorská práva, licenční práva.

2.3 Právo vlastnit majetek

PRÁVO VLASTNIT MAJETEK je jedním ze základních pilířů každé demokratické společnosti. Institut vlastnictví je v České republice postaven na následujících základních principech:

- Každý má právo vlastnit majetek.
- Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu.
- Dědění se zaručuje.
- Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu.
- Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.
- Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.
- Vlastník je povinen strpět, aby ve stavu nouze nebo v naléhavém veřejném zájmu byla na nezbytnou dobu v nezbytné míře a za náhradu použita jeho věc, nelze-li dosáhnout účelu jinak.
- Vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s nimi.
- Všichni vlastníci mají stejná práva a povinnosti a poskytuje se jim stejná právní ochrana.
- Vlastník věci se musí zdržet všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv. Proto zejména nesmí ohrozit sousedovu stavbu nebo pozemek úpravami pozemku nebo úpravami stavby na něm zřízené bez toho, že by učinil dostatečné opatření na upevnění stavby nebo pozemku, nesmí nad míru přiměřenou poměrům obtěžovat sousedy hlukem, prachem, popílkem, kouřem, plyny, parami, pachy, pevnými a tekutými odpady, světlem, stíněním a vibracemi, nesmí nechat chovaná zvířata vnikat na sousedící pozemek a nešetrně, popřípadě v nevhodné roční době odstraňovat ze své půdy kořeny stromu nebo odstraňovat větve stromu přesahující na jeho pozemek.

Vlastnictví k věci lze nabýt:

- smlouvou;
- děděním;
- vydržením;
- rozhodnutím státního orgánu;
- na základě jiných skutečností stanovených zákonem.

Nejčastěji uzavíranými **SMLOUVAMI** na základě kterých se nabývá vlastnické právo je smlouva kupní a smlouva darovací.

V případě úmrtí člověka se veškerý jeho majetek, ale rovněž veškeré jeho dluhy, stanou předmětem **DĚDICTVÍ**. Pokud po sobě zanechal zůstavitel závět, pak se dědí podle závěti. Pokud zůstavitel závět nezanechal, pak se dědí dle dědických skupin stanovených v zákoně. Pokud by však žádný dědic nebyl, pak by majetek propadl státu. Dědí se nejenom majetek, ale rovněž dluhy. Za dluhy však dědic odpovídá jen co do výše ceny nabytého dědictví.

K tomu, aby bylo možno nabýt vlastnické právo **VYDRŽENÍM**, musí být splněny následující dvě podmínky. Za prvé musí být osoba **oprávněným držitelem** (oprávněným držitelem je ten, kdo s věcí nakládá, jako by byla jeho vlastní, ačkoliv tomu tak není) a za druhé oprávněný držitel drží věc nepřetržitě po dobu **tří let**, jde-li o movitost, a po dobu **deseti let**, jde-li o nemovitost.

Věc však může být vlastněna i více vlastníky zároveň, kdy se buď jedná o **PODÍLOVÉ SPOLUVLASTNICTVÍ** nebo **SPOLEČNÉ JMĚNÍ**. O **podílové spoluvlastnictví** jde tehdy, pokud jedna věc patří více vlastníkům, kdy podíl každého spoluvlastníka k věci vyjadřuje míru, jakou se spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví ke společné věci. **Společné jmění** může vzniknout jen mezi manžely. Společné jmění manželů vzniká ode dne uzavření manželství a společné jmění manželů tvoří:

- a) majetek nabytý některým z manželů nebo jimi oběma společně za trvání manželství, s výjimkou majetku získaného dědictvím nebo darem, popř. restitucí, a majetku nabytého jedním z manželů za majetek náležející do jeho výlučného vlastnictví, jakož i věci, které podle své povahy slouží osobní potřebě jen jednoho z manželů.
- b) závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradně jednomu z nich, a závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého.

Společné jmění manželů zaniká zánikem manželství.

Praktický příklad (č. 2.4):

Pokud si jeden z manželů vezme půjčku, aniž by o tom druhý manžel věděl, bude za vrácení půjčky odpovídat rovněž tento druhý manžel, jež o půjčce neměl ponětí?

Český zákon upravuje ještě institut **PRÁV K CIZÍM VĚCEM**. Zde patří **věcná břemena**, **právo zástavní** a **právo zadržovací**.

VĚCNÁ BŘEMENA omezují vlastníka nemovité věci ve prospěch někoho jiného tak, že je povinen něco trpět, něčeho se zdržet, nebo něco konat. Práva odpovídající věcným břemenům jsou spojena buď s vlastnictvím určité nemovitosti, nebo patří určité osobě.

ZÁSTAVNÍ PRÁVO slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy. Zástavou může být věc movitá nebo nemovitá, podnik nebo jiná věc hromadná, soubor věcí, pohledávka nebo jiné majetkové právo, pokud to jeho povaha připouští, byt nebo nebytový prostor, obchodní podíl, cenný papír nebo předmět průmyslového vlastnictví.

Kdo je povinen vydat cizí movitou věc, kterou má u sebe, může ji **ZADRŽET** k zajištění své splatné pohledávky, kterou má proti osobě, již by jinak byl povinen věc vydat.

Praktický příklad (č. 2.5):

Pokud zastavím třetí osobě např. svůj dům za jeho dluhy, mohu o tento svůj dům přijít?

2.4 Občan spotřebitel a nákupy přes internet

SPOTŘEBITELSKÝMI SMLOUVAMI jsou smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy, pokud smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé straně dodavatel. **Dodavatelem** je osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti. **Spotřebitelem** je fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

K co možná největší ochraně spotřebitele pak směřují následující ustanovení zákona:

- smluvní ujednání spotřebitelských smluv se nemohou odchýlit od zákona v neprospěch spotřebitele. Spotřebitel se zejména nemůže vzdát práv, které mu zákon poskytuje, nebo jinak zhoršit své smluvní postavení.
- V pochybnostech o významu spotřebitelských smluv platí výklad pro spotřebitele příznivější.
- Spotřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran.
- Byla-li spotřebitelská smlouva uzavřena mimo prostory obvyklé k podnikání dodavatele nebo nemá-li dodavatel žádné stálé místo k podnikání, může spotřebitel od smlouvy písemně odstoupit do **14 dnů** od jejího uzavření; nedošlo-li dosud ke splnění dodávky zboží či služeb dodavatelem, může od smlouvy odstoupit bez uvedení důvodů a bez jakékoliv sankce do 1 měsíce. Dodavatel je zároveň povinen vrátit spotřebiteli zaplacené finanční částky do 30 dnů od odstoupení od smlouvy.

Pro uzavření spotřebitelských smluv jsou v dnešní době hojně využívány **prostředky komunikace na dálku**, které umožňují uzavřít smlouvu bez současné fyzické přítomnosti smluvních stran. Prostředky komunikace na dálku se rozumí zejména neadresovaný tisk, adresovaný tisk, typový dopis, reklama v tisku s objednávkovým

tiskopisem, katalog, telefon s (lidskou) obsluhou, telefon bez (lidské) obsluhy (automatický volací přístroj, audiotext), rozhlas, videotelefon (telefon s obrazovkou), videotext (mikropočítač a televizní obrazovka), elektronická pošta, faxový přístroj, televize (televizní nákup, teleshopping), veřejná komunikační síť, například **internet**.

Byla-li smlouva uzavřena při použití prostředků komunikace na dálku, **má spotřebitel právo od smlouvy odstoupit bez uvedení důvodu a bez jakékoliv sankce do 14 dnů od převzetí plnění**. Odstoupení dle předešlé věty však není možné od následujících smluv:

- smluv na poskytování služeb, jestliže s jejich plněním bylo se souhlasem spotřebitele započato před uplynutím lhůty 14 dnů od převzetí plnění,
- smluv na dodávku zboží nebo služeb, jejichž cena závisí na výchylkách finančního trhu nezávisle na vůli dodavatele,
- smluv na dodávku zboží upraveného podle přání spotřebitele nebo pro jeho osobu, jakož i zboží, které podléhá rychlé zkáze, opotřebení nebo zastarání,
- smluv na dodávku audio a video nahrávek a počítačových programů, porušil-li spotřebitel jejich originální obal,
- smluv na dodávku novin, periodik a časopisů,
- smluv spočívajících ve hře nebo loterii.

Praktický příklad (č. 2.6):

Pokud na internetu klikem myši potvrdím, že souhlasím s nějakými všeobecnými podmínkami, jsou pro mne tyto skutečně závazné nebo nejsou?

3. Občan podnikatel

3.1 Smlouva

SMLOUVA (někdy též označována jako kontrakt, dohoda aj.) je dvoustranný či vícestranný právní úkon spočívající ve vzájemných a obsahově shodných projevech vůle smluvních stran, směřujících ke vzniku, změně či zániku práv a povinností, které právní předpisy s takovými projevy vůle spojují.

Již ve starověkém Římě platila zásada „Pacta sunt servanda.“ tedy „Smlouvy se mají dodržovat, závazky se mají plnit.“

Smlouva může být uzavřena **ústně, písemně** nebo prostřednictvím **prostředků umožňujících komunikaci na dálku** (telefon, internet atd.). Písemně musí být smlouva uzavřena pouze tehdy, pokud to výslovně stanoví zákon.

Prvním krokem při uzavření smlouvy je **NÁVRH NA UZAVŘENÍ SMLOUVY**. Projev vůle směřující k uzavření smlouvy, jenž je určen jedné nebo více určitým osobám, je **návrhem na uzavření smlouvy**, jestliže je dostatečně určitý a vyplývá z něj vůle navrhovatele, aby byl vázán v případě jeho přijetí. Dokud nebyla smlouva uzavřena, může být návrh odvolán, jestliže odvolání dojde osobě, které je určeno dříve, než tato osoba odeslala přijetí návrhu.

Včasné prohlášení učiněné osobou, které byl návrh určen, nebo jiné její včasné jednání, z něhož lze dovodit její souhlas, je **PŘIJETÍM NÁVRHU**. Smlouva je uzavřena okamžikem, kdy přijetí návrhu na uzavření smlouvy nabývá účinnosti. **Mlčení nebo nečinnost samy o sobě neznamenají přijetí návrhu. Přijetí návrhu, které obsahuje dodatky, výhrady, omezení nebo jiné změny, je odmítnutím návrhu a považuje se za nový návrh!**

Již uzavřená smlouva může být **UKONČENA** následujícími způsoby:

- uplynutím lhůty, na níž byla smlouva sjednána** – např. nájemní smlouva uzavřena na dobu 1 roku automaticky zanikne uplynutím sjednané doby.
- dohodou smluvních stran** – pokud se na tom obě smluvní strany dohodnou (tj. obě s tím budou souhlasit), pak je možné smlouvu dohodou ukončit. Pokud byla smlouva uzavřena v písemné formě, pak i dohoda o jejím ukončení musí být uzavřena v písemné formě.
- výpověď smlouvy** – pokud si strany ve smlouvě sjednají možnost výpovědi smlouvy (ať už z nějakých důvodů, tak i bez udání důvodu), pak touto výpovědí smlouva zaniká. Obvykle se sjednává rovněž výpovědní lhůta. Pozor na to, že **výpověď je jednostranný právní úkon** a tento se tedy stane účinným v okamžiku, kdy je doručený druhé straně. Jinými slovy, k platnosti výpovědi není potřeba, aby s ní druhá strana souhlasila.

- d) **odstoupení od smlouvy** – jedná se o obdobu výpovědi, kdy však odstoupení od smlouvy se sjednává pro ty případy, že některá ze stran poruší své povinnosti. Odstoupení od smlouvy je pak účinné okamžikem, kdy je toto odstoupení doručeno druhé straně. Odstoupení od smlouvy je stejně jako výpověď jednostranný právní úkon a tento se tedy stane účinným v okamžiku, kdy je doručeno druhé straně. K platnosti odstoupení tedy rovněž není potřeba, aby s odstoupením druhá strana souhlasila. Od smlouvy však může odstoupit rovněž ten účastník, který uzavřel smlouvu v tísní nebo za nápadně nevýhodných podmínek.
- e) **splněním povinnosti** – např. smlouva o půjčce zanikne v okamžiku, kdy dlužník půjčku vrátí zpět věřiteli.
- f) **nemožností plnění** – např. pokud v průběhu nájemní smlouvy na auto dojde k odcizení auta. Objektivně nebude možno povinnost dle smlouvy plnit a smlouva tedy zanikne.
- g) **smrtí** – toto platí v případě, že splnění povinnosti bylo vázáno na konkrétní osobu. Např. pokud se zpěvák zavázal, že vystoupí na určitém koncertě, pak jeho smrtí tento závazek zaniká.

Zvláštním typem smlouvy je tzv. **BUDOUCÍ SMLOUVA**. Účastníci se mohou písemně zavázat, že do dohodnuté doby uzavřou smlouvu; musí se však přitom dohodnout o jejích podstatných náležitostech. Nedojde-li do dohodnuté doby k uzavření smlouvy, lze se do jednoho roku domáhat u soudu, aby prohlášení vůle bylo nahrazeno soudním rozhodnutím.

Praktický příklad (č. 3.1):

Mohou osoby uzavřít i takovou smlouvu, která není v zákoně výslovně upravena?

3.2 Občan podnikatel

PODNIKÁNÍM se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

PODNIKATELEM je:

- a) osoba zapsaná v obchodním rejstříku – do obchodního rejstříku se povinně zapisují obchodní společnosti, družstva, fyzické osoby (pokud o to požádají) atd.;
- b) osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění;
- c) osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů – např. lékaři, advokáti atd.
- d) osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Zahájení podnikání však předpokládá to, že si ona osoba vyřídí oprávnění k podnikání, tj. **ŽIVNOSTENSKÉ OPRAVNĚNÍ**. K získání živnostenského oprávnění musí osoba splňovat minimálně **všeobecné podmínky provozování živnosti**, jimiž jsou:

- a) dosažení věku 18 let,
- b) způsobilost k právním úkonům,
- c) bezúhonnost – za bezúhonnou se nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

Některé typy živností však vyžadují rovněž splnění **zvláštních podmínek provozování živnosti**, jimiž jsou odborná nebo jiná způsobilost.

Živnosti se dělí na:

- 1) **živnosti ohlašovací** – tyto se dále dělí na živnosti **řemeslné, vázané a volné**. Pro získání živnostenského oprávnění v rámci živnosti řemeslné a vázané je potřeba splnit vyžadované odborné způsobilosti (např. výuční list, maturita atd.), kdy pro získání živnostenského oprávnění v rámci živnosti volné postačuje splnění všeobecných podmínek provozování živnosti (tj. 18 let, bezúhonnost, způsobilost k právním úkonům).
- 2) **živnosti koncesované** – jedná se o specifické živnosti jako provozování cestovních kanceláří, kdy pro udělení koncese musí žadatel splnit celou řadu povinností a doložit všechny vyžadované doklady.

Provozování živnosti bez příslušného živnostenského oprávnění je tzv. **SPRÁVNÍM DELIKTEM** a za toto může být ze strany živnostenského úřadu uložena nemalá sankce. Např. fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že provozuje činnost, která je živností volnou, aniž by pro tuto živnost měla živnostenské oprávnění, kdy za tento přestupek může živnostenský úřad uložit pokutu do **500.000,- Kč**. V případě provozování činnosti, která je živností koncesovanou, aniž by k tomu daná osoba měla koncesi, hrozí pokuta až do výše 1.000.000,- Kč.

Praktický příklad (č. 3.2):

Víte co je to „schwarz-systém“?

3.3 Občan zaměstnanec

ZÁVISLOU PRACÍ je práce, která je vykonávána ve vztahu **nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance**, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně. Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.

Základními pracovněprávními vztahy podle zákona jsou **pracovní poměr** (pracovní smlouva) a právní vztahy založené **dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr** (dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti).

Základním předpokladem vzniku **PRACOVNÍHO POMĚRU** je uzavření pracovní smlouvy. **Pracovní smlouvu** může uzavřít jakožto zaměstnanec jakákoliv fyzická osoba, která dovršila věku 15 let (za předpokladu, že nedošlo k omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům). Zaměstnavatelem může být jakákoliv právnická osoba nebo fyzická osoba, jež dovršila věku 18 let.

Zaměstnavatel smí vyžadovat v souvislosti s jednáním před vznikem pracovního poměru od fyzické osoby, která se u něj uchází o práci nebo od jiných osob jen údaje, které bezprostředně souvisejí s uzavřením pracovní smlouvy. Zaměstnavatel by se tak neměl ptát na věci ohledně soukromého života potenciálního zaměstnance, jež nesouvisí s pracovním poměrem.

Pracovní smlouva musí obsahovat:

- a) druh práce, kterou má zaměstnanec pro zaměstnavatele vykonávat,
- b) místo nebo místa výkonu práce, ve kterých má být práce vykonávána,
- c) den nástupu do práce.

MZDA není povinnou součástí pracovní smlouvy. Mzda se tak sjednává buď ve smlouvě nebo ji zaměstnavatel stanoví vnitřním předpisem anebo určuje mzdovým výměrem.

V rámci pracovní smlouvy může být sjednána tzv. **ZKUŠEBNÍ DOBA**, která nesmí být delší než **3 měsíce** po sobě jdoucí ode dne vzniku pracovního poměru (u vedoucích zaměstnanců 6 měsíců). Zkušební dobu je možné sjednat nejpozději v den, který byl sjednán jako den nástupu do práce. Sjednaná zkušební doba nesmí být dodatečně prodlužována. O dobu celodenních překážek v práci, pro které zaměstnanec nekoná práci v průběhu zkušební doby, a o dobu celodenní dovolené se však zkušební doba prodlužuje. Zkušební doba musí být sjednána písemně.

Od vzniku pracovního poměru je:

- a) zaměstnavatel povinen přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy, platit mu za vykonanou práci mzdu nebo plat, vytvářet podmínky pro plnění jeho pracovních úkolů a dodržovat ostatní pracovní podmínky stanovené právními předpisy, smlouvou nebo stanovené vnitřním předpisem,
- b) zaměstnanec povinen podle pokynů zaměstnavatele konat osobně práce podle pracovní smlouvy v rozvržené týdenní pracovní době a dodržovat povinnosti, které mu vyplývají z pracovního poměru.

Pracovní poměr trvá po **dobu neurčitou**, nebyla-li výslovně sjednána doba jeho trvání. Doba trvání pracovního poměru na **dobu určitou** mezi týmiž smluvními stranami nesmí přesáhnout 3 roky a ode dne vzniku prvního pracovního poměru na dobu určitou může být opakována nejvýše dvakrát. Za opakování pracovního poměru na dobu určitou se považuje rovněž i jeho prodloužení. Jestliže od skončení předchozího pracovního poměru na dobu určitou uplynula doba 3 let, k předchozímu pracovnímu poměru na dobu určitou mezi týmiž smluvními stranami se nepřihlíží.

Pracovní poměr může být rozvázán jen:

- a) dohodou,
- b) výpovědí,
- c) okamžitým zrušením,
- d) zrušením ve zkušební době.
- e) pracovní poměr na dobu určitou končí také uplynutím sjednané doby.

DOHODNOU-LI se zaměstnavatel a zaměstnanec na rozvázání pracovního poměru, končí pracovní poměr sjednaným dnem. Dohoda o rozvázání pracovního poměru musí být písemná. Každá smluvní strana musí obdržet jedno vyhotovení dohody o rozvázání pracovního poměru.

VÝPOVĚĎ z pracovního poměru musí být písemná. Zaměstnanec může dát zaměstnavateli výpověď z jakéhokoli důvodu nebo bez uvedení důvodu. Zaměstnavatel může dát zaměstnanci výpověď jen z následujících důvodů:

- a) ruší-li se zaměstnavatel nebo jeho část,
- b) přemísťuje-li se zaměstnavatel nebo jeho část,

- c) stane-li se zaměstnanec nadbytečným vzhledem k rozhodnutí zaměstnavatele nebo příslušného orgánu o změně jeho úkolů, technického vybavení, o snížení stavu zaměstnanců za účelem zvýšení efektivnosti práce nebo o jiných organizačních změnách,
- d) nesmí-li zaměstnanec podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovnělékařských služeb nebo rozhodnutí příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, dále konat dosavadní práci pro pracovní úraz, onemocnění nemocí z povolání nebo pro ohrožení touto nemocí, anebo dosáhl-li na pracovišti určeném rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví nejvyšší přípustné expozice.
- e) pozbyl-li zaměstnanec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovnělékařských služeb nebo rozhodnutí příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, dlouhodobě zdravotní způsobilost,
- f) nesplňuje-li zaměstnanec předpoklady stanovené právními předpisy pro výkon sjednané práce nebo nesplňuje-li bez zavinění zaměstnavatele požadavky pro řádný výkon této práce; spočívá-li nesplňování těchto požadavků v neuspokojivých pracovních výsledcích, je možné zaměstnanci z tohoto důvodu dát výpověď, jen jestliže byl zaměstnavatelem v době posledních 12 měsíců písemně vyzván k jejich odstranění a zaměstnanec je v přiměřené době neodstranil,
- g) jsou-li u zaměstnance dány důvody, pro které by s ním zaměstnavatel mohl okamžitě zrušit pracovní poměr, nebo pro závažné porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci; pro soustavné méně závažné porušování povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci je možné dát zaměstnanci výpověď, jestliže byl v době posledních 6 měsíců v souvislosti s porušením povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci písemně upozorněn na možnost výpovědi,
- h) poruší-li zaměstnanec zvláště hrubým způsobem jinou povinnost zaměstnance stanovenou v § 301a (Zaměstnanci jsou v době prvních 14 kalendářních dnů a v období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013 v době prvních 21 kalendářních dnů trvání dočasné pracovní neschopnosti povinni dodržovat stanovený režim dočasné práce neschopného pojištěnce, pokud jde o povinnost zdržovat se v době dočasné pracovní neschopnosti v místě pobytu a dodržovat dobu a rozsah povolených vycházek).

Zaměstnavatel může výjimečně pracovní poměr **OKAMŽITĚ ZRUŠIT** jen tehdy,

- a) byl-li zaměstnanec pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dobu delší než 1 rok, nebo byl-li pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin spáchaný při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dobu nejméně 6 měsíců,
- b) porušil-li zaměstnanec povinnost vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem.

Zaměstnanci, u něhož dochází k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem z důvodů uvedených v písm. a) až c) nebo dohodou z těchto důvodů, přísluší od zaměstnavatele při skončení pracovního poměru **ODSTUPNÉ** ve výši nejméně

- a) jednonásobku jeho průměrného výdělku, jestliže jeho pracovní poměr u zaměstnavatele trval méně než 1 rok,
- b) dvojnásobku jeho průměrného výdělku, jestliže jeho pracovní poměr u zaměstnavatele trval alespoň 1 rok a méně než 2 roky,
- c) trojnásobku jeho průměrného výdělku, jestliže jeho pracovní poměr u zaměstnavatele trval alespoň 2 roky,
- d) součtu trojnásobku jeho průměrného výdělku a částek uvedených v písmenech a) až c), jestliže dochází k rozvázání pracovního poměru v době, kdy se na zaměstnance vztahuje v kontu pracovní doby postup podle § 86 odst. 4.

Byla-li dána výpověď, skončí pracovní poměr uplynutím **VÝPOVĚDNÍ DOBY**. Výpovědní doba musí být stejná pro zaměstnavatele i zaměstnance a činí nejméně **2 měsíce**.

Dal-li zaměstnavatel zaměstnanci **neplatnou výpověď** nebo zrušil-li s ním zaměstnavatel neplatně pracovní poměr okamžitě nebo ve zkušební době, a oznámil-li zaměstnanec zaměstnavateli bez zbytečného odkladu písemně, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnával, jeho pracovní poměr trvá i nadále a zaměstnavatel je povinen poskytnout mu náhradu mzdy nebo platu. Náhrada podle věty první přísluší zaměstnanci ve výši průměrného výdělku ode dne, kdy oznámil zaměstnavateli, že trvá na dalším zaměstnávání, až do doby, kdy mu zaměstnavatel umožní pokračovat v práci nebo kdy dojde k platnému skončení pracovního poměru. Neplatnost rozvázání pracovního poměru výpovědí, okamžitým zrušením, zrušením ve zkušební době nebo dohodou může jak zaměstnavatel, tak i zaměstnanec uplatnit u soudu nejpozději ve lhůtě **2 měsíců** ode dne, kdy měl pracovní poměr skončit tímto rozvázáním.

Mezi dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr patří **DOHODA O PROVEDENÍ PRÁCE** (může být sjednána maximálně na 300 hod. ročně) a **DOHODA O PRACOVNÍ ČINNOSTI** (není možné vykonávat práci v rozsahu překračujícím v průměru polovinu stanovené týdenní pracovní doby).

Praktický příklad (č. 3.3):

Pokud za Vámi přijde zaměstnavatel a požaduje po Vás uzavření dohody o ukončení pracovního poměru. Máte možnost uzavření dohody odmítnout?

3.4 Občan a obchodní společnosti

Obchodní společnost (dále jen „společnost“) je právnickou osobou založenou za účelem podnikání. Společnostmi jsou **veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost**, evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Nestanoví-li zákon jinak, mohou být zakladateli společnosti a účastnit se na jejím podnikání osoby fyzické i právnické.

VEŘEJNOU OBCHODNÍ SPOLEČNOSTÍ je společnost, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem. Společníkem veřejné obchodní společnosti může být jen fyzická osoba, která splňuje všeobecné podmínky provozování živnosti. Práva a povinnosti společníků se řídí společenskou smlouvou.

KOMANDITNÍ SPOLEČNOST je společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku (komanditisté) a jeden nebo více společníků celým svým majetkem (komplementáři).

SPOLEČNOSTÍ S RUČENÍM OMEZENÝM je společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku. Společnost s ručením omezeným může být založena jednou osobou. Jedna fyzická osoba může být jediným společníkem nejvýše tří společností s ručením omezeným. Společnost může mít nejvíce padesát společníků. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Společníci ručí společně a nerozdílně za závazky společnosti do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Výše základního kapitálu společnosti musí činit alespoň 200.000 Kč. Výše vkladu společníka musí činit alespoň 20.000 Kč. Orgány společnosti s ručením omezeným je valná hromada a jednatelé. Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti, kdy tuto tvoří všichni společníci. Jednatelé jsou tzv. statutárním orgánem společnosti, kdy tito jednají za společnost navenek a rovněž jsou odpovědní za obchodní vedení společnosti.

AKCIOVOU SPOLEČNOSTÍ je společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Akcionář neručí za závazky společnosti. Akcie mohou znít na jméno nebo na majitele a tyto mohou být jak listinné, tak zaknihované. Základní kapitál akciové společnosti musí činit alespoň 2.000.000,- Kč. Orgány akciové společnosti je valná hromada, představenstvo a dozorčí rada.

Praktický příklad (č. 3.4):

Pokud společnost s ručením omezeným nebo akciová společnost nadělá dluhy v řádu milionů a tyto dluhy nemá z čeho zaplatit, kdo za tyto dluhy odpovídá?

4. Občan a trestní právo

4.1 Působnost trestního zákona

Jednou z předních zásad trestního práva je **ZÁSADA ZÁKAZU RETROAKTIVITY**, dle níž je čin trestný, jen pokud jeho trestnost byla zákonem stanovena dříve, než byl spáchán. Trestnost činu se pak posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.

ZÁSADA TERITORIALITY – Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán na jejím území. Trestný čin se považuje za spáchaný na území České republiky,

- dopustil-li se tu pachatel zcela nebo zčásti jednání, i když porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem nastalo nebo mělo nastat zcela nebo zčásti v cizině, nebo
- porušil-li nebo ohrozil-li tu pachatel zájem chráněný trestním zákonem nebo měl-li tu alespoň zčásti takový následek nastat, i když se jednání dopustil v cizině.

Podle zákona České republiky se posuzuje též trestnost činu, který byl spáchán mimo území České republiky na palubě lodi nebo jiného plavidla, anebo letadla nebo jiného vzdušného dopravního prostředku, které jsou registrovány v České republice.

ZÁSADA PERSONALITY – Podle zákona České republiky se posuzuje i trestnost činu, který v cizině spáchal občan České republiky nebo osoba bez státní příslušnosti, která má na jejím území povolen trvalý pobyt.

VYDÁNÍ A PŘEDÁNÍ OBČANŮ ČR – Občan České republiky nemůže být vydán cizímu státu k trestnímu stíhání ani k výkonu trestu. Občan České republiky však může být předán do jiného členského státu Evropské unie pouze na základě evropského zatýkacího rozkazu.

IMUNITA označuje osvobození jistých osob od trestního stíhání nebo omezení trestní pravomoci vůči těmto osobám. Určitou formu imunity mívají ve světě členové parlamentu a senátu, prezidenti a jiní státní představitelé, diplomaté a soudci. Imunita u řady jiných občanů má tu podobu, že jejich přestupky jsou šetřeny speciálně určeným orgánem, což se týká například vojáků a vězňů. Typické příklady imunity v ČR:

a) **prezidentská imunita** – Prezident má speciální druh imunity, tzv. indemnitu. Prezidenta nelze po dobu výkonu jeho funkce zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt. Jediným možným postihem prezidenta je jeho odvolání za velezradu. Velezradou se přitom rozumí jednání prezidenta republiky směřující proti svrchovanosti a celistvosti republiky, jakož i proti jejímu demokratickému řádu. Žalobu může podat jen Senát, ovšem se souhlasem Poslanecké sněmovny. Řízení probíhá před Ústavním soudem a jediným „trestem“ může být ztráta prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabýt.

b) **poslanecká imunita** – poslanecká imunita rozdělena do několika úrovní:

- Poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech.
- Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech rovněž nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem.
- Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.
- Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.
- Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při páčání trestného činu nebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržený členem; nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností.

c) **imunita soudců ústavního soudu:**

- soudce nelze stíhat pro přestupek;
- Soudce Ústavního soudu nelze trestně stíhat bez souhlasu Senátu. Odepře-li Senát souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.
- Soudce Ústavního soudu lze zadržet jen, byl-li dopaden při spáchání trestného činu, anebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi Senátu. Nedá-li předseda Senátu do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi Senát rozhodne o přípustnosti trestního stíhání s konečnou platností.

Praktický příklad (č. 4.1):

Víte jaký byl původní smysl imunity?

4.2 Trestní odpovědnost

ZÁSADA ZÁKONNOSTI – Jen trestní zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze za jejich spáchání uložit.

ZÁSADA SUBSIDIARITY TRESTNÍ REPRESY – Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

TRESTNÝM ČINEM je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba **ÚMYSLNÉHO ZAVINĚNÍ**, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

Trestné činy se dělí na **PŘEČINY** a **ZLOČINY**. Přechy jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přechy.

Úmysl × nedbalost

Trestný čin je spáchán **ÚMYSLNĚ**, jestliže pachatel

- a) chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo
- b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.

Trestný čin je spáchán z **NEDBALOSTI**, jestliže pachatel

- a) věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo
- b) nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Kdo v době spáchání činu **nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.**

Kdo pro **duševní poruchu** v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.

KRAJNÍ NOUZE – Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.

NUTNÁ OBRANA – Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

OPRÁVNĚNÉ POUŽITÍ ZBRANĚ – trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem.

Praktický příklad (č. 4.2):

Může být nutná obrana vedena intenzivněji než samotný útok? Např. můžu na obranu proti útoku holí použít střelnou zbraň?

4.3 Tresty a jejich ukládání

Pachateli trestného činu lze uložit pouze takové **sankce**, jež výslovně upravuje trestní zákon. Pachateli nelze uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce. Výkonem trestní sankce nesmí být ponížena lidská důstojnost. Trest by neměl být jen odvetou za spáchání trestného činu.

Trestní sankce musí být přiměřené a musí respektovat tyto zásady:

- trestní sankce je nutno ukládat s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a poměrům pachatele.
- tam, kde postačí uložení trestní sankce pachatele méně postihující, nesmí být uložena trestní sankce pro pachatele citelnější.
- při stanovení druhu trestu a jeho výměry soud přihlédne k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy.

Za spáchané trestné činy může soud uložit tyto tresty:

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,
- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz pobytu,
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,

- j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,
- k) ztrátu vojenské hodnosti,
- l) vyhoštění.

Praktický příklad (č. 4.3):

Na jakou nejdelší dobu lze v ČR uložit trest odnětí svobody?

ZAHLAZENÍ ODSOUZENÍ – tímto se rozumí ta skutečnost, že z výpisu z rejstříku trestů zmizí veškerá odsouzení. Soud zahladí odsouzení, vedl-li odsouzený po výkonu nebo prominutí trestu anebo po promlčení jeho výkonu řádný život nepřetržitě po dobu nejméně:

- a) patnácti let, jde-li o odsouzení k výjimečnému trestu,
- b) deseti let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu pět let,
- c) pěti let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu jeden rok,
- d) tří let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody nepřevyšujícímu jeden rok nebo k trestu vyhoštění,
- e) jednoho roku, jde-li o odsouzení k trestu domácího vězení, k trestu propadnutí majetku, k trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, k trestu zákazu pobytu, k trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce nebo k peněžitému trestu za úmyslný trestný čin.

Bylo-li odsouzení zahlazeno, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

4.4 Trestní řízení

Trestní řízení stojí na následujících základních principech:

- dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen.
- státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví.
- doznání obviněného nezavazuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu.
- v přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede.
- trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby nebo návrhu na potrestání, které podává státní zástupce. Veřejnou žalobu v řízení před soudem zastupuje státní zástupce.
- trestní věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání zúčastnit a jednání sledovat. Při hlavním líčení a veřejném zasedání smí být veřejnost vyloučena jen v případech výslovně stanovených v tomto nebo zvláštním zákoně.
- ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv.

Postavení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu:

- a) podezřelý;
- b) obviněný;
- c) obžalovaný;
- d) odsouzený.

STÁTNÍ ZÁSTUPCE je tzv. veřejným žalobcem, kdy tento zastupuje zájem státu v rámci trestního řízení.

Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.

Obviněný smí být vzat do **VAZBY** jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava,

- a) že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest,
- b) že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo
- c) že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil,

a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má

všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením.

Jestliže doba trvání vazby v přípravném řízení dosáhne **tří měsíců**, je státní zástupce povinen do pěti pracovních dnů po uplynutí této doby rozhodnout, zda se obviněný ponechává i nadále ve vazbě, nebo zda se z vazby propouští na svobodu.

Trestné činy, s nimiž se v praxi nejběžněji setkáme:

Připomínám, že nedodržení smluvního závazku není trestným činem!!

1) Krádež – kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

- a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,
- b) čin spáchá vloupáním,
- c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,
- d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo
- e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob,

bude potrestán **odnětím svobody až na dvě léta**, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

2) Podvod – kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán **odnětím svobody až na dvě léta**, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

3) Pojistný podvod – kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí

- a) v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy,
- b) v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo
- c) při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění,

bude potrestán **odnětím svobody až na dvě léta**, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

4) Úvěrový podvod – kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

5) Provozování nepoctivých her a sázek – kdo provozuje peněžní nebo jinou podobnou hru nebo sázku, jejíž pravidla nezaručují rovné možnosti výhry všem účastníkům, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

6) Lichva – kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

7) Ohrožení pod vlivem návykové látky – kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

8) Neposkytnutí pomoci – kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Praktický příklad (č. 4.4):

Myslíte si, že sankce za pokus o spáchání trestného činu jsou stejné jako za samotné spáchání trestného činu?

5.1 Doručování aneb je nepřebírání pošty skutečně řešením

Občanské soudní řízení je postaveno na následujících principech:

- občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k zachovávaní zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob.
- v občanském soudním řízení soudy projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci a provádějí výkon rozhodnutí, která nebyla splněna dobrovolně; dbají přitom, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů fyzických a právnických osob a aby práv nebylo zneužíváno na úkor těchto osob.
- občanské soudní řízení je jednou ze záruk zákonnosti a slouží jejímu upevňování a rozvíjení. Každý má právo domáhat se u soudu ochrany práva, které bylo ohroženo nebo porušeno.
- v řízení postupuje soud v součinnosti se všemi účastníky řízení tak, aby ochrana práv byla rychlá a účinná a aby skutečnosti, které jsou mezi účastníky sporné, byly spolehlivě zjištěny.

Doručování písemností ze strany soudu probíhá v následujícím pořadí:

- 1) doručování při samotném soudním jednání;
- 2) doručování do datové schránky účastníků;
- 3) doručování na adresu účastníka (buď na adresu místa trvalého pobytu nebo na jinou adresu, jež účastník označí).

Při doručování na adresu účastníka se postupuje následovně. **Nezastihl-li doručující orgán adresáta písemnosti, písemnost uloží** a adresátu zanechá vhodným způsobem písemnou výzvu, aby si písemnost vyzvedl. Nevyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě **10 dnů** ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, **považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenou, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Doručující orgán po marném uplynutí této lhůty vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky.** Zákon tedy výslovně upravuje tzv. **FIKCI DORUČENÍ**, kdy pokud jsou splněny předepsané náležitosti, pak se písemnost považuje za doručenou a to i přesto, že si ji adresát nevyzvedl. Je tedy zřejmé, že nepřebírání si písemností není řešením.

ODEPŘE-LI adresát nebo příjemce písemnosti přijmout doručovanou písemnost, **považuje se písemnost za doručenou dnem**, kdy přijetí písemnosti bylo odepřeno; o tom musí být adresát nebo příjemce písemnosti poučen.

Praktický příklad (č. 5.1):

Můžete si i Vy zřídit datovou schránku?

5.2 Nalézací řízení aneb co a jak mohu žalovat

Řízení se zahajuje na návrh. **NÁVRH** musí obsahovat:

- jméno, příjmení, bydliště účastníků, popřípadě rodná čísla účastníků,
- určení soudu, kterému se návrh podává,
- vylíčení rozhodujících skutečností,
- označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a
- z návrhu musí být patrné, čeho se navrhovatel domáhá.

Žalobou (návrhem na zahájení řízení) lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto zejména:

- a) o osobním stavu (o rozvodu, o neplatnosti manželství, o určení, zda tu manželství je či není o zrušení, neplatnosti nebo neexistenci partnerství, o určení otcovství, o osvojení, o způsobilosti k právním úkonům, o prohlášení za mrtvého);
- b) o splnění povinnosti, která vyplývá ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva;
- c) o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Řízení nemůže být zahájeno ve věci, ve které již bylo jednou pravomocně rozhodnuto. Zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení.

Jakmile bylo řízení zahájeno, postupuje v něm soud i bez dalších návrhů tak, aby věc byla co nejrychleji projednána a rozhodnuta. Přitom **usiluje především o to, aby spor byl vyřešen smírně**. V řízení o rozvod vede soud manžele k odstranění příčin rozvratu a usiluje o jejich smíření.

Po celé soudní řízení leží na bedrech žalobce tzv. **DŮKAZNÍ BŘEMENO**. Jinými slovy, je na bedrech žalobce, aby tento prokázal všechna tvrzení a skutečnosti, jež v žalobě uvádí. Pokud se toto žalobci nepovede, jde toto k jeho tíži.

Předseda senátu k projednání věci samé nařídí **JEDNÁNÍ**, k němuž předvolá účastníky a všechny, jejichž přítomnosti je třeba. Předvolání musí být účastníkům doručeno tak, aby měli dostatek času k přípravě, zpravidla nejméně 10 dnů přede dnem. Po zahájení jednání předseda senátu vyzve žalobce, aby přednesl žalobu nebo sdělil její obsah, a žalovaného (ostatní účastníky řízení), aby přednesl nebo sdělil obsah podaných písemných vyjádření ve věci; podání nepřítomných účastníků přečte nebo sdělí jejich obsah předseda senátu. Žalovaného (jiného účastníka), který dosud neučinil písemné podání, předseda senátu vyzve, aby se ve věci vyjádřil. Je-li to potřebné, předseda senátu účastníka též vyzve, aby svá tvrzení doplnil a aby navrhl k prokázání svých tvrzení důkazy. Po provedení výše uvedených úkonů předseda senátu sdělí výsledky přípravy jednání a podle dosavadních výsledků řízení uvede, která právně významná skutková tvrzení účastníků lze považovat za shodná, která právně významná skutková tvrzení zůstala sporná a které z dosud navržených důkazů budou provedeny, popřípadě které důkazy soud provede, i když je účastníci nenavrhli.

Účastníci mohou uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání jen do skončení prvního jednání. K později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům smí soud přihlídnout, jen jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly po přípravném jednání nebo které účastník nemohl bez své viny včas uvést. Toto se nazývá jako **KONCENTRACE ŘÍZENÍ**.

Účastníci jsou povinni označit **DŮKAZY** k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede. Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí jej soud. Dokazování provádí soud při jednání. Účastníci mají právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny. Každá fyzická osoba, která není účastníkem řízení, je povinna dostavit se na předvolání k soudu a vypovídat jako svědek. Musí vypovědět pravdu a nic nezamlčovat. Výpověď může odepřít jen tehdy, kdyby jí způsobila nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým; o důvodnosti odepření výpovědi rozhoduje soud.

Praktický příklad (č. 5.2):

Víte jaká sankce Vám může hrozit za to, pokud se bez řádné omluvy nedostavíte jako svědek k podání svědecké výpovědi?

ROZSUDEK je druh soudního rozhodnutí, kterým se autoritativním způsobem vyslovuje výsledek soudního řízení ve věci samé (tzv. meritorní rozhodnutí). Rozsudkem rozhodují výlučně soudy, rozhodnutí jiných orgánů (např. správních úřadů či jiných orgánů činných v trestním řízení) se nikdy jako rozsudky neoznačují, i když jsou činěna ve věci samé. Písemné vyhotovení rozsudku v občanském soudním (civilním) řízení obsahuje:

- **úvodní část** – obsahuje úvodní prohlášení „jménem republiky“ včetně označení „Česká republika“ jako státu, jehož jménem je rozsudek činěn, slovo „rozsudek“, dále označení soudu, soudců (samosoudce či složení senátu), označení účastníků řízení a jejich zástupců, účast dalších subjektů na řízení (např. účast státního zastupitelství), označení projednávané věci,
- **výrok** (enunciát) – jde o jádro rozsudku, v němž je uvedeno jakým způsobem se rozhoduje, zda a jaká se ukládá povinnost žalovanému, zda se žaloba zcela či zčásti zamítá apod., dále obsahuje i výrok o nákladech řízení či alespoň o jejich základu.
- **odůvodnění** – zde soud vyloží, čeho se žalobce domáhal, jak se k věci vyjádřil žalovaný, které skutečnosti má soud za prokázané, o jaké důkazy svá zjištění opírá, jak hodnotil provedené důkazy, jak věc posoudil po právní stránce.
- **poučení o opravných prostředcích** – informace o tom, zda je přípustný opravný prostředek, v jaké lhůtě a kde lze podat, poučení o možnosti výkonu rozhodnutí.
- **den a místo vyhlášení.**

Zvláštními druhy civilních rozsudků jsou také **rozsudek pro uznání** a rozsudek **pro zmeškání**. Rozsudek pro uznání soud učiní, jestliže žalovaný v průběhu řízení uzná uplatňovaný nárok či jeho základ. Je-li nárok uznán jen z části, soud může vydat rozsudek pro uznání jen na návrh žalobce. Rozsudek pro zmeškání (též kontumační rozsudek) může být učiněn v případě, kdy se žalovaný, kterému byla řádně a včas doručena žaloba a předvolání, bez důvodné a včasné omluvy nedostaví k prvnímu jednání ve věci. Žalobce, který se k jednání dostavil, pokud to nevylučuje povaha uplatňovaného nároku, může navrhnout, aby jeho tvrzení o skutkových okolnostech byla považována za nesporná a aby soud rozhodl rozsudkem pro zmeškání.

PRÁVNÍ MOC je procesní institut, vlastnost soudního nebo správního rozhodnutí spočívající v jeho konečnosti, závaznosti a nezměnitelnosti. Rozhodnutí nabývá právní moci z časového hlediska zásadně tehdy, pokud proti němu není přípustný řádný opravný prostředek, nebo pokud sice přípustný je, ale nebyl podán v zákonné lhůtě, pokud došlo ke vzdání se práva jej podat, anebo pokud byl podán, ale následně byl vzat zpět.

VYKONATELNOST je procesní institut, vlastnost soudního nebo správního rozhodnutí spočívající v jeho vynutitelnosti, především státní mocí, pokud nebude splněno dobrovolně. Vykonalnost se většinou pojí s právem určitého plnění, především peněžitého, kdy ten, komu takové právo svědčí, může v případě neplnění

ze strany povinného navrhnout k jeho vymožení nařízení exekuce. Vykonatelné rozhodnutí zde funguje jako tzv. exekuční titul.

5.3 Vykonávací řízení

EXEKUCE neboli **VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ** je nucený výkon exekučního titulu. Tím je např. vykonatelné rozhodnutí soudu, vykonatelný rozhodčí nález, notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, exekutorský zápis, vykonatelné rozhodnutí orgánu státní správy a územní samosprávy, nebo jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.

Exekuce spočívá většinou ve vymožení peněžité částky od povinného (dlužníka) pro oprávněného (věřitele), případně v donucení ke splnění jiné povinnosti. Jako vykonávací řízení tedy sleduje realizaci toho, co bylo shledáno právem v řízení nalézacím, jestliže poté nedošlo k dobrovolnému plnění ze strany povinného. Vždy ale musí nejdříve proběhnout řízení nalézací, jehož výsledkem musí být vykonatelný exekuční titul a teprve v případě dobrovolného nesplnění takto nalezeného a oprávněnému přiznaného práva vůči povinnému lze podat návrh na zahájení exekuce. Bez návrhu oprávněného nelze vykonávací řízení zahájit.

V České republice může být exekuce vedena buď tzv. **soudním výkonem rozhodnutí** nebo prostřednictvím **exekuce soudním exekutorem**.

SOUDNÍ VÝKON ROZHODNUTÍ je prováděn přímo ze strany soudu. Návrh na zahájení výkonu rozhodnutí se podává k místně příslušnému okresnímu soudu, který výkon rozhodnutí nařídí a následně rovněž provede. Navrhovatel však musí v návrhu výslovně uvést, jaký způsob provedení výkonu rozhodnutí navrhuje (např. srážky ze mzdy, prodej movitých věcí). Tento způsob exekuce se k dnešnímu dni již moc nevyužívá a to z toho důvodu, že oprávnění nemají obvykle přehled o majetku povinného a z důvodu, že soudy jsou tak zavaleny prací, že tento výkon rozhodnutí trvá velmi dlouho.

Návrh na zahájení **EXEKUCE** podává oprávněný k soudnímu exekutorovi, kterého chce provedením exekuce pověřit. Ten jej po odstranění případných vad postoupí exekučnímu soudu, kterým je okresní soud, v jehož obvodu bydlí povinný. Exekuční soud poté exekuci usnesením nařídí a daného soudního exekutora pověří jejím provedením. Soudní exekutor může v jedné věci zvolit více druhů exekuce zároveň, pro každý z nich pak vydá zvláštní exekuční příkaz. Exekuce může být provedena:

- srážkami ze mzdy a jiných příjmů,
- přikázáním pohledávky (např. z účtu),
- prodejem movitých věcí a nemovitostí,
- prodejem podniku,
- zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitostech,
- vyklizením,
- odebráním věci,
- rozdělením společné věci,
- provedením prací a výkonů nebo ukládáním pokut k donucení ke splnění jiné povinnosti.

Praktický příklad (č. 5.3):

Víte kdo hradí odměnu exekutora v případě, že exekutor žádné plnění nevymůže (např. pro to, že povinný žádným zpeněžitelným majetkem nedisponuje)?

5.4 Rozhodčí řízení

ROZHODČÍ ŘÍZENÍ (někdy též arbitráž) je mimosoudní způsob řešení sporů nezávislými a nestrannými rozhodci, který bývá využíván jako náhrada civilního procesu při řešení majetkových sporů. Rozhodčí řízení je neveřejné, což je spolu s jeho rychlostí a často i nižšími náklady ve srovnání s běžným soudním řízením považováno za jeho největší výhody.

Smluvní strany se mohou již při uzavírání smlouvy dohodnout, že případné spory mezi nimi budou vyřaty z pravomoci obecných soudů a budou řešeny buď v rozhodčím řízení u stálého rozhodčího soudu nebo rozhodčím řízením ad hoc. Taková dohoda se nazývá rozhodčí smlouva a pokud je součástí hlavní smlouvy, označuje se jako **ROZHODČÍ DOLOŽKA**. Strany mohou také rozhodnutím svěřit spor do rozhodčího řízení učinit až po vzniku sporu a uzavřít samostatnou smlouvu o rozhodci. V obou případech půjde o platnou rozhodčí smlouvu jen tehdy, bude-li uzavřena písemně.

Rozhodčí řízení může být vedeno u **STÁLÉHO ROZHODČÍHO SOUDU** (institucionální arbitráž). Takový soud může být zřízen jen na základě zákona a vydává své statuty a řády, které musí být uveřejněny v Obchodním věstníku. Tyto mohou určit způsob jmenování rozhodců (či přímo jejich výběr omezit jen na seznam vedený u stálého rozhodčího soudu), jejich počet, způsob řízení a rozhodování i jiné otázky související s činností stálého

rozhodčího soudu a rozhodců včetně pravidel o nákladech řízení a odměňování rozhodců. Jediným stálým rozhodčím soudem s obecnou působností v České republice je Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

ROZHODCEM může být každá osoba, která splňuje podmínky zletilosti, bezúhonnosti a plné způsobilosti k právním úkonům. Není tedy potřeba právnického vzdělání, ledaže jde o spotřebitelský spor, kde může být rozhodcem právě pouze osoba s tímto vzděláním a vedená v seznamu rozhodců u Ministerstva spravedlnosti. Rozhodcem ale nikdy nemůže být soudce nebo státní zástupce. Rozhodce nemusí svou funkci přijmout, pokud ji ale přijme, vzdát se jí může již jen ze závažných důvodů nebo se souhlasem obou stran sporu. Přijetí funkce musí být vždy písemné. Stejně tak musí být vždy písemnou rozhodčí smlouva, ve které si strany osoby rozhodců dohodnou. Pokud by nedošlo k této předchozí dohodě, každá ze stran jmenuje v případě zahájení rozhodčího řízení jednoho a ti pak zvolí předsedajícího rozhodce, případně tak učiní soud. Zákon pouze stanoví, že jich musí být lichý počet, spor tedy může rozhodnout i jen jeden rozhodce.

Rozhodčí řízení se koná **na místě, které bude v rozhodčí smlouvě dohodnuto**, případně které si rozhodci zvolí. Strany se dále mohou dohodnout na postupu, kterým mají rozhodci vést řízení, jinak mohou být otázky řízení rozhodnuty předsedajícím rozhodcem, pokud k tomu byl zmocněn stranami nebo všemi rozhodci. Není-li dohody, postupují rozhodci v řízení způsobem, který považují za vhodný. Nicméně mají vést rozhodčí řízení tak, aby bez zbytečných formalit a při poskytnutí stejné příležitosti k uplatnění práv všem stranám byl zjištěn skutkový stav věci potřebný pro rozhodnutí sporu. Nedohodnou-li se strany jinak, je řízení před rozhodci ústní. V případě jednodušších sporů je ale zejména pro žalující stranu výhodné ústní jednání v rozhodčí smlouvě výslovně vyloučit, neboť se tím samotné rozhodčí řízení urychlí, protože rozhodce rozhodne jen na základě listinných důkazů, např. smlouvy a přiložených faktur či uznání dluhu. Navíc, je-li řízení ústní, mohou na rozdíl od soudu vyslýchat svědky, znalce i strany samotné jen na základě dobrovolného svolení z jejich strany.

Při rozhodování se rozhodci řídí hmotným právem pro spor rozhodným, mohou však spor rozhodnout podle **ZÁSAD SPRÁVEDLNOSTI**, avšak jen tehdy, jestliže je k tomu strany výslovně pověřily. Zásady spravedlnosti však nejsou v české legislativě nijak blíže specifikovány, z toho důvodu může být za spravedlivé rozhodnutí rozhodce vydáváno prakticky cokoliv.

Výsledkem rozhodčího řízení je zpravidla **ROZHODČÍ NÁLEZ**, který je exekučně vykonatelný. Rozhodčí nález musí mít písemnou formu (listinnou nebo opatřenou státem uznaným elektronickým podpisem) a musí obsahovat odůvodnění, ledaže by se obě strany sporu výslovně dohodly, že odůvodnění nepožadují, jinak je neplatný. **Ve spotřebitelských sporech však musí obsahovat odůvodnění vždy a navíc i poučení o právu podat návrh na jeho zrušení soudem.**

Proti rozhodčímu nálezu se nelze odvolat, v rozhodčí smlouvě je ale možné sjednat možnost jeho přezkumu jinými rozhodci. Nicméně kterákoli ze stran může do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu podat žalobu k soudu na jeho zrušení. V řízení o zrušení rozhodčího nálezu soud nepřezkoumává rozhodčí nález meritorně, podle jeho obsahu, ale pouze zkoumá splnění podmínek pro konání rozhodčího řízení a některé otázky související s průběhem rozhodčího řízení. **U nálezu vydaného ve spotřebitelských sporech však soud zohledňuje i dobré mravy a veřejný pořádek.**

Novela zákona významně změnila podmínky rozhodčího řízení mezi podnikatelem na jedné straně a spotřebitelem na straně druhé. Potřeba přijetí novely vyplynula ze stavu, kde se rozhodčí doložky staly velmi rozšířenou součástí spotřebitelských smluv, přičemž judikatura soudů se k takovému ujednání začala stavět odmítavě, neboť sjednání rozhodčí doložky může být v rozporu s ochranou spotřebitele z důvodu nepřiměřenosti takové sjednané podmínky.

Novela rozhodčího řízení tak především přináší změnu v tom, že **rozhodčí smlouva musí být sjednána samostatně a nikoliv jako součást podmínek**, jimiž se řídí smlouva hlavní; jinak je neplatná. **Podnikatel navíc musí spotřebiteli dostatečně vysvětlit všechny následky sjednání rozhodčí doložky a zákon také nově stanovil, že musí obsahovat pravdivé, přesné a úplné údaje o rozhodci či rozhodčím soudu, odměně a pravděpodobných nákladech případného rozhodčího řízení, zahájení, formě vedení a místu konání tohoto řízení a o doručování a vykonatelnosti rozhodčího nálezu.** Spotřebitelské spory lze dále rozhodovat pouze rozhodci s právnickým vzděláním, kteří jsou zapsáni do seznamu rozhodců vedeným Ministerstvem spravedlnosti. Novela zákona také zakazuje současnou praxi v podobě označení soukromých rozhodčích center, které vyvolává klamnou představu, že se jedná o stálý rozhodčí soud.

Praktický příklad (č. 5.4)

Můžete se v rozhodčím řízení zastupovat sami nebo musíte mít advokáta?

6.1 Obecné zásady správního řízení

SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ lze charakterizovat jakožto řízení vedené správním orgánem za účelem vydání určitého rozhodnutí. Mezi nejtypičtější správní řízení patří: přestupkové řízení, stavební řízení, řízení o změně trvalého pobytu atd.

Správní řízení je postaveno na základních pravidlech, která ze strany správního úřadu musí být dodržována v každé fázi správního řízení. Mezi tyto základní pravidla patří:

- **zásada správnosti** – správní orgán je povinen použít nejvhodnějších prostředků, které vedou k správnému vyřízení věci;
- **zásada ochrany veřejného a jiného obecného zájmu** – správní orgány jsou povinny vyžadovat plnění povinností od osob, které jsou účastníky správního řízení nebo kterým byly tyto povinnosti uloženy (za neplnění může uložit pořádkovou pokutu);
- **zásada ochrany práv a zájmů adresátů veřejné správy** – správní orgány jsou povinny chránit práva a právem chráněné zájmy fyzických i právnických osob;
- **zásada přednosti smírného řešení** – správní orgán se vždy, pokud to připouští povaha věci, pokusí o smírné vyřízení;
- **zásada součinnosti správních orgánů s účastníky řízení** – i mimo rámec konkrétního řízení je povinností správního orgánu poučit potenciální účastníky o právních předpisech, aby při neznalosti právních předpisů neutrpěli újmu;
- **zásada rychlosti a hospodárnosti** – zbytečné průtahy v řízení či zbytečné zatěžování účastníků lze kvalifikovat jako nesprávný úřední postup;
- **zásada materiální pravdy** – rozhodnutí správního orgánu vychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci, správní orgán není vázán návrhy účastníků, příp. jejich shodným tvrzením;
- **zásada přesvědčivosti rozhodnutí** – rozhodnutí musí být srozumitelné a jednoznačně odůvodněno;
- **zásada rovnosti účastníků řízení** – v řízení, kde vystupuje více účastníků, mají všichni rovná procesní práva a povinnosti.

Veřejná správa je službou veřejnosti. Každý, kdo plní úkoly vyplývající z působnosti správního orgánu, má povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc.

Správní orgán v souvislosti se svým úkonem poskytne dotčené osobě přiměřené poučení o jejich právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné.

Správní orgán vyřizuje věci bez zbytečných průtahů. Nečiní-li správní orgán úkony v zákonem stanovené lhůtě nebo ve lhůtě přiměřené, není-li zákonná lhůta stanovena, použije se ke zjednání nápravy ustanovení o ochraně před nečinností.

Správní orgán postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžuje. Podklady od dotčené osoby vyžaduje jen tehdy, stanoví-li tak právní předpis. Lze-li však potřebné údaje získat z úřední evidence, kterou správní orgán sám vede, a pokud o to dotčená osoba požádá, je povinen jejich obstarání zajistit.

Praktický příklad (č. 6.1):

Pokud se v přestupkovém řízení necháte zastupovat advokátem a toto přestupkové řízení vyhraje, máte nárok, aby Vám byla odměna advokáta uhrazena?

6.2 Občan a přestupky

PŘESTUPKEM je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postížitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.

Přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací

- a) přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem nebo
- b) nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak.

K odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.

Přestupek je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel

- a) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí nebo
- b) nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Přestupek je spáchán úmyslně, jestliže pachatel

- a) chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem nebo
- b) věděl, že svým jednáním může ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, byl s tím srozuměn.

Za přestupek není odpovědný, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku.

Za přestupek není odpovědný, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat, že jde o porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem, nebo nemohl ovládat své jednání. Odpovědnosti se však nezabývá ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, požitím alkoholu nebo užitím jiné návykové látky.

Za přestupek lze uložit tyto sankce:

- a) napomenutí,
- b) pokutu,
- c) zákaz činnosti,
- d) propadnutí věci.

Přestupek nelze projednat, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok; nelze jej též projednat, popřípadě uloženou sankci nebo její zbytek vykonat, vztahuje-li se na přestupek amnestie.

Nejběžnější přestupky:

Přestupky proti veřejnému pořádku

Přestupku se dopustí ten, kdo:

- a) neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci,
- b) poruší noční klid,
- c) vzbudí veřejné pohoršení,
- d) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství,
- e) neoprávněně založí skládku nebo odkládá odpadky nebo odpady mimo vyhrazená místa.

Za výše uvedené přestupky lze uložit pokutu od 5.000 Kč do 50.000 Kč.

Přestupky křivého vysvětlení

Přestupku se dopustí ten, kdo jako osoba podávající vysvětlení o trestném činu spáchaném jiným před orgánem činným v trestním řízení úmyslně:

- a) uvede nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí, nebo,
- b) takovou okolnost zamlčí.

Za výše uvedený přestupek lze uložit pokutu do výše 50.000 Kč.

Přestupky proti občanskému soužití

Přestupku se dopustí ten, kdo:

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,
- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,
- d) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,
- e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných

sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.

Za výše uvedené přestupky lze uložit pokutu od 5.000 Kč do 20.000 Kč.

Přestupky proti majetku

Přestupku se dopustí ten, kdo:

- úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí,
- úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si přisvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby,
- úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

Za výše uvedené přestupky lze uložit pokutu do 15.000 Kč.

Bodové hodnocení za přestupky při provozu na pozemních komunikacích

Příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností zaznamenává řidičem dosažený počet bodů pouze do celkového počtu **12 bodů**.

Příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností při provedení záznamu bodů, kterým řidič **dosáhl celkového počtu 12 bodů**, neprodleně písemně nebo elektronickou cestou oznámí tuto skutečnost řidiči **a vyzve jej k odevzdání řidičského průkazu nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne doručení tohoto oznámení**. Řidič pozbývá řidičské oprávnění uplynutím 5 pracovních dnů ode dne, v němž mu bylo toto oznámení doručeno.

Řidič, který pozbyl řidičské oprávnění, je oprávněn **požádat o vrácení řidičského oprávnění nejdříve po uplynutí 1 roku** ode dne pozbytí řidičského oprávnění.

Žádost o vrácení řidičského oprávnění podává žadatel písemně u příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Podmínkou vrácení řidičského oprávnění je prokázání, že se žadatel **podrobil přezkoušení z odborné způsobilosti** podle zvláštního právního předpisu a dále předložení **posudku o zdravotní způsobilosti včetně dopravně psychologického vyšetření**.

Řidiči, kterému nebyla ode dne uložení pokuty v blokovém řízení nebo nabytí právní moci rozhodnutí, na jehož základě mu byl v registru řidičů zaznamenán naposled stanovený počet bodů, pravomocně uložena sankce za přestupek nebo trest za trestný čin, spáchaný jednáním zařazeným do bodového hodnocení,

- po dobu 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, se odečtou 4 body z celkového počtu dosažených bodů,
- po dobu 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, se odečtou 4 body z celkového počtu dosažených bodů zbývajících po odečtení bodů podle písmene a),
- po dobu 36 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, se odečtou všechny zbývající body.

Při následujících přestupcích se automaticky přichází o řidičský průkaz:

- osoba řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky;
- osoba se přes výzvu odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro její zdraví;
- osoba překročí nejvyšší dovolenou rychlost v obci o 40 km/h a více nebo mimo obec o 50 km/h a více;
- předjíždí vozidlo v případech, kdy je to obecnou, místní nebo přechodnou úpravou provozu na pozemních komunikacích zakázáno;
- v provozu na dálnici nebo na silnici pro motorová vozidla se otáčí, jede v protisměru nebo couvá v místě, kde to není dovoleno;
- způsobí dopravní nehodu, při které je jinému ublíženo na zdraví.

Praktický příklad (č. 6.2):

Víte jaká je hranice alkoholu v krvi, nad kterou se již osoba považuje za nezpůsobilou k řízení dopravního prostředku?

6.3 Občan a daně

Za zvláštní typ správního řízení lze považovat rovněž řízení před příslušným finančním úřadem.

DANĚ je zákonem určená povinná platba do veřejného rozpočtu, která se vyznačuje neúčelovostí a neekvivalencí, tzn. ukládá se jako jednostranná povinnost bez nároku plátce na plnění ze strany státu. Daně jsou placené pravidelně v určitých intervalech nebo při určitých okolnostech, např. darování nebo dědění.

Daně je platbou:

- nedobrovolnou, povinnou, vynutitelnou – placení daní je nařízeno zákonem,
- nenávratnou – zaplacenou daň nelze požadovat zpět,
- neekvivalentní – neexistuje nárok na adekvátní plnění za daň,
- neúčelovou – plátce daně nemůže ovlivnit, na co budou daně použity,
- ve prospěch veřejného rozpočtu,
- obvykle opakovanou.

Důvodem existence daní je nutnost získat prostředky na financování veřejného sektoru – k financování funkcí státu a veřejné správy, jako jsou:

- armáda a vojenská obrana obecně,
- udržování veřejného pořádku, dodržování zákonů, včetně ochrany práv, majetku apod.,
- tvorba a údržba infrastruktury,
- náklady na provoz veřejné správy,
- přerozdělování bohatství.

Státy používají daně zejména k částečnému či úplnému financování některých veřejných služeb, jako například:

- starobní důchody a péče o staré osoby (tvoří obvykle největší náklad státu),
- zdravotní péče (obvykle druhý největší náklad státu),
- vzdělávání,
- sociální péče,
- podpora v nezaměstnanosti,
- ochrana přírodního bohatství a životního prostředí,
- veřejná doprava.

Daně dělíme na **daně přímé** a **daně nepřímé**.

DANĚ PŘÍMÉ:

Daň z příjmů

Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů právnických osob

Daně majetkové

Daň z nemovitosti

Daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti

Silniční daň

DANĚ NEPŘÍMÉ:

Univerzální daň – Daň z přidané hodnoty

Selektivní daň – Spotřební daň

Ekologická daň

DAŇOVÁ KONTROLA je dílčím procesním postupem odehrávajícím se v rámci daňového řízení a je jedním z prostředků správce daně, kterým zjišťuje nebo prověřuje základ daně a ostatní okolnosti rozhodné pro správné stanovení, vyměření a vybrání daně od poplatníka nebo splnění daňových povinností plátce.

Povinnosti daňového subjektu, u něhož je prováděna kontrola:

- sám nebo jím určeným pracovníkem poskytovat informace o vlastní organizační struktuře, o pracovní náplni jednotlivých útvarů, o oběhu a uložení účetních a jiných dokladů,
- zajistit vhodné místo a podmínky k provádění daňové kontroly,
- předložit na požádání záznamy, jejichž vedení bylo správcem daně uloženo, účetní a jiné doklady a účetní písemnosti, které prokazují hospodářské a účetní operace, jež jsou pro správné stanovení daňové povinnosti rozhodné anebo o které pracovník správce daně požádá, a podat k nim ústně nebo písemně požadovaná vysvětlení, má-li pracovník správce daně pochybnost o jejich úplnosti, správnosti nebo pravdivosti,
- nezatajovat doklady, které má daňový subjekt k dispozici nebo o nichž je mu známo, kde se nacházejí,
- předložit důkazní prostředky prokazující jeho tvrzení v průběhu kontroly,
- umožnit vstup do každé provozní budovy, místnosti, místa i obydlí a dopravních prostředků, které daňový subjekt užívá buď též k podnikání, nebo souvisí s předmětem daně, dále do přepravních obalů a umožnit jednání s jakýmkoliv svým pracovníkem,
- zapůjčit potřebné doklady a jiné věci mimo prostor kontrolovaného subjektu.

Oprávnění daňového subjektu, u něhož je prováděna kontrola:

- požadovat předložení služebního průkazu pracovníkem správce daně,
- být přítomen jednání s jeho pracovníky,
- předkládat v průběhu daňové kontroly důkazní prostředky, případně navrhnout předložení důkazních prostředků, které on sám nemá k dispozici,
- podávat námitky proti postupu pracovníka správce daně,
- klást svědkům a znalcům otázky při ústním jednání a místním šetření,
- vyjádřit se před ukončením daňové kontroly k výsledku uvedenému ve zprávě, ke způsobu jeho zjištění, případně navrhnout jeho doplnění,
- nahlížet u správce daně kdykoliv v jeho obvyklou úřední dobu do převzatých dokladů.

Praktický příklad (č. 6.3):

Víte které osoby jsou osvobozeny od placení daně darovací a daně dědické?

6.4 Občan a stavební řízení

Umísťovat stavby nebo zařízení, jejich změny, měnit jejich vliv na využití území, měnit využití území a chránit důležité zájmy v území lze jen na základě **územního rozhodnutí** nebo **územního souhlasu**.

ÚZEMNÍM ROZHODNUTÍM je rozhodnutí o

- a) umístění stavby nebo zařízení (dále jen „rozhodnutí o umístění stavby“),
- b) změně využití území,
- c) změně stavby a o změně vlivu stavby na využití území,
- d) dělení nebo scelování pozemků,
- e) ochranném pásmu.

Rozhodnutí o umístění stavby vymezuje stavební pozemek, umísťuje navrhovanou stavbu, stanoví její druh a účel, podmínky pro její umístění, pro zpracování projektové dokumentace pro vydání stavebního povolení, pro ohlášení stavby a pro napojení na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu.

Rozhodnutí o umístění stavby ani územní souhlas nevyžadují

- a) informační a reklamní zařízení o celkové ploše menší než 0,6 m² umísťovaná mimo ochranná pásma pozemních komunikací,
- b) stožáry pro vlajky do výšky 8 m,
- c) povrchová zařízení pro rozvod nebo odvod vody na zemědělské půdě nebo na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, nejde-li o vodní díla,
- d) sirény, včetně jejich podpěrných konstrukcí, a související zařízení do celkové výšky 1,5 m,
- g) informativní značky a oznámení na pozemních komunikacích,
- h) opěrné zdi do výšky 1 m, které nehraničí s veřejně přístupnými pozemními komunikacemi a s veřejným prostranstvím,
- j) přenosné stavby, zařízení a konstrukce, jejichž doba umístění na pozemku nepřesáhne 30 dnů v roce.

Stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu nevyžadují

- budovy, a to stavby o jednom nadzemním podlaží do 25 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky, nepodsklepené, jestliže neobsahují pobytové místnosti, hygienická zařízení ani vytápění, neslouží k ustájení zvířat a nejde o sklady hořlavých kapalin a hořlavých plynů;
- bazény do 40 m² zastavěné plochy;
- ploty atd.

Ohlášení stavebnímu úřadu vyžadují

- stavby pro bydlení a pro rekreaci do 150 m² zastavěné plochy, s jedním podzemním podlažím do hloubky 3 m a nejvýše dvěma nadzemními podlažími a podkrovím;
- podzemní stavby do 300 m² zastavěné plochy a hloubky do 3 m, pokud nejsou vodním dílem,

kdy zbylé stavby vyžadují stavební povolení.

Stavby, jejichž vlastnosti nemohou budoucí uživatelé ovlivnit, mohou být užívány pouze na základě **KOLAUDAČNÍHO SOUHLASU**.

Ukázky sankcí:

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že provádí stavbu nebo její změnu, terénní úpravy, zařízení anebo udržovací práce, které je třeba ohlásit stavebnímu úřadu, bez takového ohlášení, kdy za toto může být fyzické osobě uložena pokuta do 200.000,- Kč.

Praktický příklad (č. 6.4):

Víte jaká Vám hrozí sankce za to, pokud užíváte stavbu bez kolaudace?

Odpovědi na praktické příklady:

Praktický příklad 1.1 – nejvíce se morálce v českém právu blíží tzv. institut „dobrých mravů“. Dle občanského zákoníku je neplatný takový právní úkon, jež je v rozporu s dobrými mravy. V obchodním právu jsou obdobou dobrých mravů tzv. „pocitivé obchodní zvyklosti“, kdy rovněž právní úkon, jež je v rozporu s pocitivými obchodními zvyklostmi je neplatný. Závazně vyložit tyto pojmy (tj. určit co ještě jsou a co již nejsou dobré mravy) může jen a pouze soud.

Praktický příklad 1.2 - Jsou to např. „referenda“.

Praktický příklad 1.3 - Prezident republiky může být odvolán jen a pouze pro „velezradu“.

Praktický příklad 1.4 – o návrhu zákona, který Senát neschválí, popř. prezident republiky odmítne podepsat, hlasuje Poslanecká sněmovna ještě jednou a pokud jej schválí, tak je zákon platný. Poslanecká sněmovna tedy může přehlasovat jak Senát, tak prezidenta republiky.

Praktický příklad 2.1 - Nezletilí mají způsobilost jen k takovým právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřené rozumové a volní vyspělosti odpovídající jejich věku.

Praktický příklad 2.2 – zvíře se ve smyslu občanského zákoníku považuje za věc.

Praktický příklad 2.3 – pokud je v kufru, tak se jedná o příslušenství věci hlavní, tj. auta, ale v momentě, kdy jej nasadíme na auto, tak se z něj stane součást věci hlavní.

Praktický příklad 2.4 – pokud výše půjčky nebude přesahovat míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, pak za vrácení půjčky budou odpovídat společně oba manželé.

Praktický příklad 2.5 – Ano, mohu. To co plním za třetí osobu, je mi tato třetí osoba sice povinna vrátit, ale to předpokládá, že tato třetí osoba nějakým majetkem skutečně disponuje.

Praktický příklad 2.6 – Ano, jsou pro mne závazné.

Praktický příklad 3.1 – Ano, ale strany musí jasně a určitě specifikovat svá vzájemná práva a povinnosti.

Praktický příklad 3.2 – Tímto pojmem se nazývá situace, kdy určitá osoba vykonává práci pro druhého nikoliv na základě pracovní smlouvy, ale na vlastní živnostenské oprávnění a zároveň je zde vtažen nadřízenosti a podřízenosti.

Praktický příklad 3.3 – Ano, není Vaší povinností dohodu uzavřít.

Praktický příklad 3.4 – Nikdo.

Praktický příklad 4.1 - Institut imunity byl původně zaveden proto, aby chránil zákonodárce v jejich svobodném vyjadřování názorů bez obav, že za své politické postoje budou stíháni. Vztahoval se tak zejména na projevy ve sněmovně či na vystoupení na politických akcích. Až postupem času se však poslanecká imunita rozšířila i na ochranu politiků před trestním stíháním či před správním řízením za spáchané přestupky.

Praktický příklad 4.2 – Ano. Nejde však o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Toto posuzuje soud v každém případě zvlášť.

Praktický příklad 4.3 – český trestní zákon umožňuje uložit trest odnětí svobody na doživotí.

Praktický příklad 4.4 – Ano jsou.

Praktický příklad 5.1 – Ano, můžete.

Praktický příklad 5.2 – Za nedostavení se k podání svědecké výpovědi Vám může být uložena pořádková pokuta až do výše 50.000,- Kč.

Praktický příklad 5.3 – Určitou část odměny exekutora je v takovém případě povinen uhradit oprávněný. Obvykle se jedná o částku ve výši 3.500,- Kč.

Praktický příklad 5.4 – Můžete se zastupovat i sami.

Praktický příklad 6.1 – ve správním řízení si vždy hradíte advokáta sami a to bez ohledu na výsledek správního řízení.

Praktický příklad 6.2 – 0,24 promile.

Praktický příklad 6.3 – jsou to všechny osoby blízké. Tedy příbuzní v řadě přímé a manželé a příbuzní v řadě pobočné, a to sourozenci, synovci, neteře, strýcové a tety, manželé dětí (zeťové a snachy), děti manžela, rodiče manžela, manželé rodičů a osoby, které s nabyvatelem, dárce nebo zůstavitelem žily nejméně po dobu jednoho roku před převodem nebo smrtí zůstavitele ve společné domácnosti a které z tohoto důvodu pečovaly o společnou domácnost nebo byly odkázány výživou na nabyvatele, dárce nebo zůstavitele.

Praktický příklad č. 6.4 – za užívání stavby bez kolaudačního rozhodnutí může stavební úřad uložit fyzické osobě pokutu do 1.000.000,- Kč.